

Temel Eğitim Öğretmenlerinin Yaşam Boyu Öğrenmeye İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi¹

Fatih GÜNEY², Ayşe Derya IŞIK³

Özet

Bu çalışmanın amacı, temel eğitim (ilköğretim) öğretmenlerinin yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşlerinin belirlenmesi ve cinsiyet, öğrenim durumu, branş, mesleki kıdem, lisansüstü çalışma yapma isteklerine göre fark olup olmadığının ortaya konmasıdır. Araştırma tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Araştırmanın evreni, Zonguldak İli Çaycuma İlçesinde, temel eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerdir. Araştırmanın örneklemi ise Çaycuma ilçesinde temel eğitim kurumlarında görev yapmakta olan 130 öğretmenden oluşmuştur. Araştırmanın verileri Diker Coşkun (2009) tarafından geliştirilen “Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği” nden elde edilmiştir. Elde edilen verilerin analizi SPSS programı ile yapılmıştır. Araştırmada, öğretmenlerin yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşlerinin; cinsiyetlerine, öğrenim durumlarına, branşlarına, mesleki kıdemlerine ve yüksek lisans yapma isteklerine göre farklılaşmadığı görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Yaşam boyu öğrenme, öğretmenler, görüşler.

Evaluation of the Views of Primary Education Teacher Regarding to Lifelong Learning

Abstract

The purpose of this study is to determine the views of primary education teachers about life long learning and to establish whether there is a difference based on gender, education, branch, seniority, requests for doing graduate work. The research is a descriptive study on survey model. The population of the research is teachers who work in primary school in Zonguldak, Çaycuma. Sample of the research is 130 teachers working in primary school in Çaycuma. Research data is obtained from the “Lifelong Learning Trends Scale” developed by Diker Coskun (2009). Data analysis is performed with SPSS. The research shows that teachers’ views on lifelong learning do not differ according to their gender, education, branch, seniority, and requests for doing graduate work.

Keywords: Life long learning, teachers, views.

-
1. Bu çalışma, ikinci yazarın danışmanlığında birinci yazarın Tezsiz Yüksek Lisans Dönem Projesi olarak hazırlanan çalışmadan üretilmiştir.
  2. Öğretmen, MEB.
  3. Yrd. Doç. Dr., Bartın Üniversitesi, Eğitim Fakültesi.

Günümüzde bireylerin herhangi bir eğitim kurumundan mezun olması, meslek hayatının biteceği emeklilik günlerine kadar gerekli olan tüm bilgileri aldıkları anlamına da gelmemektedir. Bilgi miktarının sürekli artması, üstüne yeni bilgiler eklenerek ilerlemesi, eğitim sistemlerinin de sürekli kendini yenilemesini ve yetiştirilen bireylerin çağın gerektirdiği bilgilere sahip olmasını gerektirmektedir. Bireylerin eğitim kurumlarında kazandıkları bilgi, beceri ve yeterliliklere yenilerini eklemesi de kaçınılmaz hale gelmiştir.

İnsan doğası gereği, dünyaya gelmesiyle ölümü arasındaki süreç boyunca sürekli bir şeyler öğrenme ihtiyacı duymaktadır (Diker Coşkun, 2009, s.2). Yaşlı Cevher ve diğerleri (2016, s.279) bu öğrenme ihtiyacının yaşam boyunca var olmasının yaşam boyu öğrenme kavramını ortaya çıkardığını savunmaktadır. Bu nedenle, en gelişmiş ülkeler bile eğitim sistemlerini sürekli geliştirme ve eğitimde niteliği artırma arayışı içine girmişlerdir (Diker Coşkun, 2009, s.2). Yaşam boyu öğrenmenin gerekliliği Demirel (2009) tarafından şu şekilde ifade edilmiştir:

“Gelişmiş bir toplumda bireyler kitaplarla gerçek anlamda tanışmış, ülkelerinin ve birey olarak kendi ihtiyaçlarının farkına varmış, yenileşme ve gelişme için eksiklerini sorgulayan ve mükemmelleşme yolunda adımlar atabilen, özdenetime sahip, eleştirel düşünebilen kişilerdir. Bireyler “asıl zevkin öğrenmek” olduğunu özümsemiş, öğrenmeyi öğrenmişlerdir. Bu beceri ve alışkanlıklara sahip bireyler yaşadıkları veya yaşayacakları hakkında hem kendilerini hem de çevrelerini sorgularlar. Böylece eğitim, zaman ve mekan kısıtlamalarından kurtulmuş olarak okul dışına taşınarak da gerçekleştirilebilir. Günümüzde geçerli olan küresel ekonominin ihtiyaçları, hızla değişen teknolojik ihtiyaçlar ve buna bağlı olarak iş yerlerinin değişik iş kollarında yetişmiş insan gücüne yönelik ihtiyacının giderek artması, bireylerin bu değişime ayak uydurabilmesi için öğrenmeyi öğrenmelerini gerektirmektedir.”

Bu tanımda aslında yetiştirilmek istenen geleceğin insan tipi anlatılmaktadır. Türkiye’de bu yolda adımlar atılmış ve en önemlisi tüm ders programlarında geçerli olacak temel beceriler arasında öğrencilere yaşam boyu öğrenme becerisi kazandırılmaya çalışılmaktadır.

Yaşam boyu öğrenme “bireysel, sosyal, kültürel, ekonomik ve özellikle istihdam ile ilişkili bir yaklaşımla bireylerin ilgi alanlarının tespit edilerek, bilgi-beceri-tutum ve davranışlar ile yeterliliklerini geliştirmek amacıyla, hayatları boyunca katıldıkları örgün, yaygın, hayattan öğrenme etkinlikleri ve bu etkinlikler sonucu elde edilenlerin belgelendirilmesi (Aksoy, 2013, s.36)” şeklinde tanımlanabilmektedir. Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı’nda (DPT, 2001, s.9) yaşam boyu eğitimin bireyin özel, aile, sosyal ve mesleki yaşamında en büyük gelişmenin sağlanabilmesi için bireyin yaşamının tüm alanlarında yürüttüğü örgün, yaygın ve algın öğrenmeyi kapsadığı belirtilmiştir. Ersoy ve Yılmaz (2009, s.807) ise yaşam boyu öğrenmenin; resmi bir özellik taşıyan ya da taşımayan iş ile ilgili, bireysel ya da toplumsal açıdan bilgi ve beceri geliştirme amaçlı yaşam boyu gerçekleştirilen hem bir amaca yönelik, hem de rastgele öğrenme etkinliklerinin tümü olduğunu bu bakımdan yaşam boyu eğitim ve yaşam boyu öğrenme kavramlarının alanyazında birbirlerine çok yakın anlamlarda kullanıldığını belirtmektedir.

Genellikle yaşam boyu öğrenmenin sadece yetişkin eğitimini kapsadığı düşünülmektedir. Fakat insan yaşamı boyunca gerçekleştirilebilen yaşam boyu öğrenmenin, yaşamın her anında var olduğu gerçeği ortaya çıkmaktadır. Hızlı bir gelişim gösteren bilgi ve teknoloji sayesinde insanlar için yeni öğrenme fırsatları doğmaktadır. Bireylerin bilgi ve teknoloji çağını yakalayabilmeleri için sürekli kendilerini geliştirme ihtiyacı ortaya çıkmaktadır (Diker Coşkun, 2009, s.2). Bu ihtiyacı karşılayabilmek için sadece örgün eğitim yeterli değildir (Özçiftçi, 2014, s.2). Bir toplumun gelişebilmesi için eğitimin yaşam boyu sürmesi, insanların yaşam boyunca kendilerini sürekli geliştirmesi gerekmektedir (Can, 2011, s.5-6).

Yaşam boyu öğrenme için Akbaş ve Özdemir (2007, s.155-156) tarafından aşağıdaki strateji ve ilkeler belirlenmiştir:

- Yaşam boyu öğrenmede birey, toplum, sosyal sınıflar, ekonomi ve istihdamla ilgili kurumlar arasında güçlü bağlar kurulmalıdır. Aynı zamanda yaşam boyu öğrenme demokratik ilkeleri ve insan haklarını içermelidir.
- Eğitim ve öğretimin her aşamasında yaşam boyu öğrenmenin kurulmasına ve devam ettirilmesine katkıda bulunulmalıdır.
- Yaşam boyu öğrenme geniş bir öğrenme fırsatlar alanını temel almalıdır. Bütün kişilerin sosyal, kültürel ihtiyaç ve ilgilerine göre eğitim süreci olmalıdır.
- Hizmet öncesi eğitim ve öğretim yaşam boyu öğrenme için temeldir. İlâve olarak okuma yazma ve hesaplama gibi temel bilgi ve becerileri kazandırarak yaşamı boyunca kişileri yeni deneyimlere cesaretlendirmelidir.
- Yaşam boyu öğrenme kişisel kabiliyetleri teşvik etmeli, istihdamı artırmalı ve insan kaynaklarını yeteneklerine bağlı olarak en iyi şekilde kullanımını sağlamalıdır. Demokratik toplumda aktif katılımı sağlamak için sosyal dışlanmışlık ve cinsler arasındaki ayrımcılığın kaldırılmasına çalışılmalıdır.
- Yaşam boyu öğrenmenin eğitim ve öğretime aileyi de içerecek şekilde yeni ve esnek bir yaklaşım getirmesi gerekir. Öğrenme sürecinde bireysel güdü ve inisiyatifi ile kendi başına araştırması teşvik edilmelidir.
- Yaşam boyu öğrenme bireyselliği talep eder. Eğitim sürecinde öğrenenlerin kendi eğitim, öğretim ve kişisel gelişimlerinde artan bir sorumluluk geliştirir. Bu hususta uygun danışma ve rehberlik süreçlerinin olması gerekir.
- Yaşam boyu öğrenme sürekliliği için fırsat eşitliği her aşamada temel bir hedef olmalıdır.
- İş birliği içerisinde bireyler, kurumlar, girişimciler, bölgesel otoriteler, merkezî hükümetler, sosyal sınıflar ve genelde toplum kendi sorumluluk alanları dahilinde yaşam boyu öğrenmenin her boyutuna yönelik olumlu tutumların geliştirilmesi ve eğitim öğretim ve diğer öğrenme etkinliklerine katılımın önündeki engellerin azaltılması için gerekli koşulları oluşturmalıdır.

Yaşam boyu öğrenme becerilerinin küçük yaşlarda kazandırılması, örgün eğitimin gerçekleştirilmesi gerektiği düşünülen bu görevi biraz daha kolaylaştıracaktır. Ülkemizde yetişen bireylerin çağın gerekli kıldığı özelliklere sahip olabilmesi için yaşam boyu öğrenme becerilerini kazanmaları gerekmektedir (Diker Coşkun, 2009, s.33). Küçük yaşlarda yaşam boyu öğrenme becerilerinin kazanılması için model olduğu düşünülen öğretmenlerin ilgili yeterliklere ne derece sahip oldukları bu süreçte önemlidir (Evin Gencil, 2013, s.248). Sosyo-ekonomik özellikleri ne olursa olsun bireylerin yaşamları boyunca sürekli yeni şeyler öğrenmelerini sağlamak, bireylerin sosyal hayata uyum sağlamalarını kolaylaştırmak, aktif vatandaşlar yetiştirmek, kültürler arası diyalogu güçlendirmek, eğitimin kalitesini iyileştirmek ve bireylerin yaşam boyu öğrenme fırsatlarından en iyi şekilde yararlanabilmelerine yardımcı olmak yaşam boyu öğrenmenin hedefleri arasındadır (HÖP, 2006).

Eğitim-öğretim işleri modern diye tabir edilen devletler tarafından bir görev bilinmiş ve 19. yüzyıldan sonra belirli yaş gruplarına eğitim-öğretim mecburiyeti getirilmiş, ancak bilginin aktarımı olarak nitelendirilen eğitimin yeterli olmayışı geçen yüzyılın ortalarından itibaren tartışılmaya başlanmıştır, çünkü bilim ve teknoloji hızla gelişmekte ve bir insanın ömründe karşısına birçok yenilikler ortaya çıkmıştır (Akbaş ve Özdemir, 2002, s.155). 20. yüzyıldan önce yaşam boyu öğrenme kavramından söz etmek pek mümkün değildir (Kaya, 2010, s.30). Teknolojinin hızla gelişim gösterdiğinin kabul görmekte olduğu günümüzde, öğrenmenin de bu

gelişim ve değişimden payını aldığı reddedilemez bir gerçektir. Dolayısıyla bu değişime uyum sağlamak için eğitimde de değişiklikler yapılmaktadır (Kaya, 2010, s.30).

Yaşam boyu öğrenmenin temel amacı, toplumdaki bütünleşmeyi sağlamak ve aktif vatandaşların yetişmesini teşvik etmektir (Özçiftçi, 2014, s.10). Öğrenme ve eğitimin gerçekleştiği bütün alanlarda işbirliğine gidilmesini sağlayarak öğrenmenin yaşam boyunca sürekliliğini sağlamak ve bu süreklilik bilincini bireylerde oluşturmak, bu doğrultuda kendini yenileyen ve geliştiren bireylerden aktif ve katılımcı vatandaşlar yaratmaktır (Güler, 2004, s.41). Aynı zamanda kişinin bilgi toplumuna ayak uydurması ve bu toplumda hayatını daha iyi kontrol edebilmesi için hayatın bütün evrelerine aktif bir şekilde katılımına imkân sağlamaktır (MEB, 2009).

Günümüz eğitim sisteminde öğretmenlerin insanları yetiştirdiği düşünülürse öğretmenlerin gereken bilgi ve teknolojiye sahip olmaları, yeniliklere açık olmaları ve çağa ayak uydurabilmeleri gerekmektedir (Yılmaz, 2007, s.156). Dolayısıyla öğretmenlerin de eğitim hizmetine başlamadan önce bu konuda çok iyi eğitilmesi ve hizmet içinde de bu özelliğini koruyarak sürekli kendini geliştirebilmesi, gelişen teknolojiden verimli bir şekilde yararlanabilmesi gerekmektedir. Nitelikli bir öğretmen, gelişmeler karşısında kendini yenileyen, geliştiren bir kişiliğe sahiptir (Yılmaz, 2007, s.166).

Bu çalışmanın amacı, temel eğitim öğretmenlerinin yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşlerinin belirlenmesi ve demografik özellikler açısından değerlendirilmesidir.

Araştırmanın alt problemleri ise şu şekildedir: Temel eğitim öğretmenlerinin yaşam boyu öğrenme görüşleri,

- cinsiyetlerine
- öğrenim durumlarına
- branşlarına
- mesleki kıdemlerine
- yüksek lisans yapma isteklerine

göre farklılık göstermekte midir?

Bu bağlamda; Türk Eğitim Sisteminin önemli bir basamağını oluşturan temel eğitim kademesinde görev alan sınıf ve branş öğretmenlerinin yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşlerinin ne düzeyde olduğunun ortaya konulması ve bunun demografik özellikler (cinsiyet, öğrenim durumu, branş, mesleki kıdem, yüksek lisans yapma isteği) açısından değerlendirilmesi hedeflenmiştir.

Yöntem

Bu çalışmada mevcut durumun ne olduğunu ortaya koymayı sağlayan betimsel yöntem kullanılmıştır. Betimsel (tarama) yöntemi, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekilde betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2012).

Araştırmanın evreni ve örneklemi

Araştırmanın evrenini, 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Zonguldak İli, Çaycuma İlçe merkezinde yer alan temel eğitim okullarında görev yapan tüm sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise basit rastgele (seçkisiz) örneklem

seçimi yöntemi ile seçilen 56'sı kadın, 74'ü erkek olmak üzere toplam 130 sınıf ve branş öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin kişisel bilgileri Tablo 1'de ayrıntılı biçimde gösterilmektedir.

Tablo 1. Araştırmaya katılan öğretmenlerin kişisel bilgileri

Değişkenler	Alt değişkenler	Sayı (N)	Toplam	Yüzde (%)	Toplam
Cinsiyet	Kadın	56	130	43.10	100
	Erkek	74		56.90	
Öğrenim	Ön lisans	13	130	10.00	100
	Lisans	115		88.50	
	Yüksek lisans	2		1.50	
Branş	Sınıf	51	130	39.20	100
	Branş	79		60.80	
	1-5 Yıl	30		23.10	
Kıdem	6-10 Yıl	37	130	28.50	100
	11-20 Yıl	35		26.90	
	21+ Yıl	28		21.50	
Yüksek lisans yapma isteği	Evet	36	130	27.70	100
	Kararsızım	36		27.70	
	Hayır	58		44.60	

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılanların %43.1'ini kadın öğretmenlerin, %56.9'unu erkek öğretmenlerin oluşturduğu görülmektedir. Öğretmenlerin öğrenim düzeyleri incelendiğinde %1.5'inin yüksek lisans %88.5'inin lisans mezunu, %10.0'unun ön lisans mezunu olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin branşları incelendiğinde %39.2'sinin sınıf öğretmeni, %60.8'inin branş öğretmeni olarak görev yaptığı görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %23.1'inin 1-5 yıl aralığında, %28.5'inin 6-10 yıl aralığında, %26.9'unun 11-20 yıl aralığında, %21.5'nin ise 21 yıl ve daha üzeri kıdeme sahip olduğu, %27.7'sinin yüksek lisans yapmayı istediği, %27.7'sinin bu konuda kararsız olduğu, %44.6'sının yüksek lisans yapmayı istemediği görülmektedir.

Veri toplama araçları

Sınıf ve branş öğretmenlerinin yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşlerini tespit etmek amacıyla "Yaşam Boyu Öğrenme Görüşleri Ölçeği" kullanılmıştır. Bu ölçek Diker Coşkun (2009) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek "Çok uyuyor, kısmen uyuyor, çok az uyuyor, çok az uymuyor, kısmen uymuyor, hiç uymuyor" şeklinde 6'lı likert tipindedir ve 27 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı Diker Coşkun (2009) tarafından 0.91 olarak bulunmuştur. Yine bu ölçekle birlikte kullanılan kişisel bilgiler anketinde öğretmenlerin kişisel durumlarını belirlemeye yönelik 5 soru bulunmaktadır.

Verilerin toplanması

"Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği" örnekleme belirtildiği üzere Zonguldak İli, Çaycuma ilçesinde temel eğitim kurumlarında görev yapan sınıf ve branş öğretmenlerine uygulanmıştır. Bu amaçla Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü aracılığı ile Zonguldak Valiliği'nden ve Zonguldak İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli araştırma izinleri alınmıştır. Bu araştırma ile ilgili uygulamalar, izin doğrultusunda okullara gidilerek yapılmıştır.

Verilerin analizi

Veri toplama aracı ile elde edilen verilerin istatistiksel analizi için SPSS programı kullanılmıştır. Elde edilen veriler normallik varsayımını sağlayamadığı için verilerin analizinde Mann-Whitney U Testi ve Kruskal Wallis H-Testi uygulanmıştır.

Bulgular

Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşlerinde cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık olup olmadığına ilişkin değerler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme görüşlerinin cinsiyetlerine göre dağılımı ve Mann-Whitney U Testi sonuçları

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	p
Kadın	56	131.16	20.17	66.55	3727.00	2013.00	0.781
Erkek	74	131.09	18.70	64.70	4788.00		

p<.05

Tablo 2’deki veriler incelendiğinde kadın öğretmenlerin ortalamalarının $\bar{X}_K=131.16$, erkek öğretmenlerin ortalamalarının $\bar{X}_E=131.09$ olduğu görülmektedir. Araştırmada öğretmenlerin cinsiyetine göre yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması için yapılan Mann-Whitney U Testi sonucunda gruplar arasında anlamlı fark olmadığı görülmektedir (U=2013; p>.05). Bu bulgular, öğretmenlerin yaşam boyu öğrenmeye yönelik görüşlerinin onların cinsiyetlerine göre farklılaşmadığını göstermektedir.

Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşlerinde, öğrenim durumlarına göre anlamlı farklılık olup olmadığına ilişkin değerler Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme görüşlerinde öğrenim durumlarına göre dağılımı ve Kruskal Wallis H-Testi sonuçları

Öğrenim	N	$\bar{X}$	SS	Sıra ortalaması	sd	X ²	p
Ön lisans	13	133.92	21.98	72.42	2	1.91	0.384
Lisans	115	130.57	19.10	64.18			
Yüksek lisans	2	144.50	3.53	96.25			

p<.05

Tablo 3 incelendiğinde yüksek lisans eğitimi almış öğretmenlerin ortalamalarının $\bar{X}_{YL}=144.50$, lisans eğitimini tamamlanmış öğretmenlerin ortalamalarının $\bar{X}_L=130.57$, ön lisans mezunu olan öğretmenlerin ortalamasının $\bar{X}_Ö=133.92$ olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin öğrenim durumlarına göre öğretmenlerin yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması için yapılan Kruskal Wallis H-Testi sonucunda, öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme görüşleri ile öğrenim durumları arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir (X²=1.91; p>.05). Bulgular incelendiğinde öğretmenlerin öğrenim durumları değişkeninin öğretmenlerin yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşlerini etkilemediği görülmektedir.

Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşlerinde branşlarına göre anlamlı farklılık olup olmadığına ilişkin değerler Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme görüşlerinin sınıf ya da branş öğretmeni olmalarına göre dağılımı ve Mann-Whitney U Testi sonuçları

Branş	N	$\bar{X}$	SS	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	p
Sınıf öğretmeni	51	129.29	21.81	63.79	3253.50	1927.50	0.678
Branş öğretmeni	79	132.30	17.48	66.60	5261.50		

$p < .05$

Tablo 4 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin ortalamalarının $\bar{X}_S=129.29$, branş öğretmenlerinin ise $\bar{X}_B=132.30$ olduğu görülmektedir. Araştırmada bulgular incelendiğinde sınıf ve branş öğretmenlerinin yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması için yapılan Mann-Whitney U Testi sonucunda gruplar arasında anlamlı fark olmadığı görülmektedir ($U=1927.5$; $p > .05$).

Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşlerinde, kıdemlerine göre anlamlı farklılık olup olmadığına ilişkin değerler Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme görüşlerinde kıdemlerine göre dağılımı ve Kruskal Wallis H-Testi sonuçları

Kıdem	N	$\bar{X}$	SS	Sıra ortalaması	sd	X^2	p
1-5	30	133.70	18.27	71.63	3	3.53	0.317
6-10	37	131.48	16.43	62.78			
11-20	35	126.82	20.15	57.51			
21 yıl ve üzeri	28	133.25	22.54	72.50			

$p < .05$

Tablo 5'teki bulgular incelendiğinde, kıdem yılı 21 yıl ve üzeri olan öğretmenlerin ortalamasının $\bar{X}_{21+}=133.25$ olduğu, kıdemi 11-20 yıl arası olan öğretmenlerin ortalamalarının $\bar{X}_{11-20}=126.82$ olduğu, kıdemi 6-10 yıl arası olan öğretmenlerin ortalamalarının $\bar{X}_{6-10}=131.48$ olduğu, kıdemi 1-5 yıl arası olan öğretmenlerin ortalamalarının $\bar{X}_{1-5}=133.70$ olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin kıdemlerine göre, öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme görüşlerinin karşılaştırılması için yapılan Kruskal Wallis H-Testi sonucunda öğretmenlerin yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşlerinde kıdemleri arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($X^2=3.53$; $p > .05$).

Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşlerinde yüksek lisans yapma isteklerine göre anlamlı farklılık olup olmadığına ilişkin değerler Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme görüşlerinde yüksek lisans yapma isteklerine göre dağılımı ve Kruskal Wallis H-Testi sonuçları

Yüksek lisans yapma isteği	N	$\bar{X}$	SS	Sıra ortalaması	sd	X^2	p
Evet	36	135.30	16.67	73.18			
Kararsızım	36	128.22	21.91	61.56	2	2.11	0.348
Hayır	58	130.32	18.20	63.18			

p<.05

Tablo 6 incelendiğinde öğretmenlerden yüksek lisans yapma isteği olanların aritmetik ortalamalarının $\bar{X}_E=135.30$ olduğu bu konuda kararsız olan öğretmenlerin ortalamalarının $\bar{X}_K=128.22$ olduğu yüksek lisans yapmak istemeyen öğretmenlerin ortalamalarının $\bar{X}_H=130.32$ olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin kıdemlerine göre öğretmenlerin yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması için yapılan Kruskal Wallis H-Testi sonucunda, öğretmenlerin yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşlerinde yüksek lisans yapma isteklerine göre anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($X^2=2.11$; $p>.05$). Bu bulgular ışığında, yüksek lisans yapma isteklerine göre öğretmenlerin ortalamaları değerlendirildiğinde yaşam boyu öğrenme görüşlerinde aralarında anlamlı bir farklılık görülmektedir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Temel eğitim öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre yaşam boyu öğrenme görüşleri ölçeği ortalamalarına bakıldığında kadın öğretmenlerin ortalamalarının erkek öğretmenlerin ortalamalarından yüksek olduğu fakat aralarında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. İzci ve Koç'un (2012) öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi amacıyla yaptıkları çalışmada da bu durumla benzerlik gösteren sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda, yaşam boyu öğrenmenin gereği olarak öğretmenlerin yabancı dil bilmesi, bilgi okuryazarı olması, eleştirel ve yaratıcı düşünce becerisine sahip kişiler olmaları gerektiği görüşüne kadın öğretmen adaylarının anlamlı düzeyde yüksek katılımının olduğu sonucu belirlenmiştir. Gencel'in (2013) öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme yeterliklerine yönelik algılarını belirlemek için yaptığı çalışmada, öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenmede kendilerini yeterli olarak algıladıkları belirlenmiştir. Bu çalışmada kadın öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme yeterliklerine ilişkin algılarının, erkek öğretmen adaylarından daha olumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Diğer araştırmalarda elde edilen sonuçların, araştırma sonuçları ile kısmen paralellik gösterdiği belirlenmiştir.

Araştırma sonunda temel eğitim öğretmenlerinin yaşam boyu öğrenme görüşlerinin öğrenim durumlarına göre farklılaşmadığı görülmektedir. Temel eğitim öğretmenlerinin yaşam boyu öğrenme görüşleri ölçeği ortalamalarının sınıf ya da branş öğretmeni olmalarına göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Sınıf ve branş öğretmenlerinin yaşam boyu öğrenme görüşleri aritmetik ortalamalarının birbirine yakın olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Temel eğitim öğretmenlerinin mesleki kıdem değişkenine bağlı olarak yaşam boyu öğrenme görüşleri incelendiğinde anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Yine yapılan araştırmalara bakıldığında Özçiftçi'nin (2014) yaptığı *Sınıf Öğretmenlerinin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri İle Eğitim Teknolojisi Standartlarına Yönelik Öz Yeterliliklerini Belirleme* çalışmasında da öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre yaşam boyu öğrenme eğilimlerinde anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür.

Temel eğitim öğretmenlerinin yüksek lisans yapma istekleri değişkenine göre yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşleri anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Coşkun'un (2009) yapmış olduğu *Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi* adlı doktora tezinde yüksek lisans eğitimi yapmak isteyen üniversite öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimleri yüksek düzeyde çıkmıştır.

Bu araştırmaya göre, temel eğitim öğretmenlerinin, yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşlerinde cinsiyetlerine, öğrenim durumlarına, sınıf ya da branş öğretmeni olmalarına, mesleki kıdemlerine, yüksek lisans yapma isteklerine göre anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Aşağıda, araştırma sonucunda elde edilen bulgulara dayanılarak öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme yaşantılarının geliştirilmesine ve yeni yapılacak araştırmalara ışık tutması açısından şu öneriler sunulmuştur:

- Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenmeyi hayat tarzı olarak benimsemelerini sağlamak üzere destekleyici çalışmaların artırılması için MEB'in yaptığı uygulamaların artırılması yararlı olabilir. Yaşam boyu öğrenme, öğrencilerin de bütün eğitim yaşamlarında sürdürülmesi gereken bir husustur. Bu bağlamda, okul öncesinden başlayarak tüm eğitim kademelerinde yaşam boyu öğrenme felsefesi temele alınabilir. Öğrenmenin gerçekleştiği her ortamda yaşam boyu öğrenme felsefesi yaygınlaştırılabilir.
- Bakanlığın, kırsalda ve köylerde görev yapan öğretmenlerin mesleki motivasyonlarını arttırmak için onların yaşam boyu öğrenmeyi kolaylaştıran kaynaklara (internet, kitap, dergi, vb.) ulaşmalarını sağlayıcı imkanlar oluşturması yararlı olabilir. Öğretmenlere yönelik bakanlık e-egitim programları ile internet üzerinden eğitim olanaklarını artırarak ve hizmet içi eğitimleri uzaktan eğitim şeklinde planlayarak öğretmenlerin sadece yılın belli dönemlerinde değil yıl boyunca bu eğitimlere katılımlarını sağlayan imkanlar sunulması faydalı olabilir.
- Öğretmenlerin okullarda eğitim teknolojilerini daha fazla kullanabilmelerini sağlayan imkanlar yaygınlaştırılarak öğretmenlerin eğitim teknolojileri konusundaki bilgi ve becerilerinin artırılması sağlanabilir.
- Öğrencilerin yaşam boyu öğrenme becerilerini kazanmada öğretmenlerin de rolünün yadsınmaz olduğu düşünüldüğünde öğretmenlerin kişisel gelişimlerini destekleyici imkânlar sağlanmalıdır. Her il ve ilçede öğretmenlerin yıl boyunca yararlanabilecekleri eğitim merkezleri bakanlıkça kurulmalıdır. Bu merkezlerin öğretmenlerin azami derecede faydalanabilmeleri için ücretsiz veya makul fiyatları olmalıdır. Bu imkânlar ile öğretmenlerin farklı alan ve mesleki konulara yönelik eğitim alma fırsatları artırılmalıdır.
- Özellikle araştırma sonuçlarına göre temel eğitim öğretmenlerinin yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşlerinde cinsiyetlerine, öğrenim durumlarına, sınıf ya da branş öğretmeni olmalarına, mesleki kıdemlerine, yüksek lisans yapma isteklerine göre farklılık olmaması yapılacak tüm çalışmaların tüm öğretmenlere benzer şekilde hitap edebileceğini göstermektedir. Bundan dolayı öğretmenlerin yaşam boyu öğrenmeye yönelik algılarının farklı değişkenlere göre değişmemiş olması bir fırsat olarak görülmeli, yapılacak düzenlemeleri bu değişkenlerin etkilemeyeceği bilinerek yol haritası oluşturulmalıdır.

Kaynakça

- Akbaş, O. & Özdemir, S. M. (2002). Avrupa Birliğinde yaşam boyu öğrenme. *Milli Eğitim Dergisi*, 155-156.
[http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/155-156/akbas.htm] web adresinden 20 Mart 2015 tarihinde indirildi.
- Aksoy, M. (2013). Kavram olarak hayat boyu öğrenme ve hayat boyu öğrenmenin Avrupa Birliği serüveni. *Bilig, Kış*, 64, 23-48.
- Can, T. (2011). *Yaşam boyu öğrenme bağlamında yabancı dil olarak İngilizce ders kitaplarında strateji kullanımı* (Doktora tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Coşkun, Y. D. (2009). *Üniversite öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. (Doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Demirel, M. (2009). *Yaşam boyu öğrenme ve teknoloji*. 9th International Educational Technology Conference (IETC2009, Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- DPT. (2001). *Özel ihtisas komisyon raporu*. Devlet planlama teşkilatı.
[<http://esk.dpt.gov.tr/DocObjects/Download/3206/oik584.pdf>] web adresinden 28 Mart 2015 tarihinde indirildi.
- Ersoy, A. & Yılmaz, B. (2009). Yaşam boyu öğrenme ve Türkiye’de halk kütüphaneleri. *Türk Kütüphaneciliği*, 23(4), 803-834.
- Gencil, İ. E. (2013). Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme yeterliklerine yönelik algıları. *Eğitim ve Bilim*, 38(170), 237-252.
- Güler, B. (2004). *Avrupa Birliği’nin yetişkin eğitim programı Grundtvig çerçevesinde halk kütüphanelerinin yeri ve önemi* (Yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- HÖP. (2006). *Hayatboyu öğrenme programı başvuru kılavuzu*.
[http://www.ua.gov.tr/docs/hayatboyu%C3%B6%C4%9Frenme/llp_basvuru_kilavuzu_1.pdf?sfvrsn=0] web adresinden 28 Mart 2015 tarihinde indirildi.
- İzci, E. & Koç, S. (2012). Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(9), Haziran 2012, 101-114.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaya, H. E. (2010). *Avrupa Birliği yaşam boyu öğrenme ve yetişkin eğitimi politikaları* (Doktora tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- MEB. (2009). *Türkiye hayat boyu öğrenme strateji belgesi*. Milli Eğitim Bakanlığı.
[<http://mesbil.meb.gov.tr/genel/hayat%20boyu%20%C3%B6%C4%9Frenme%20doku man.pdf>] web adresinden 3 Nisan 2015 tarihinde indirildi.
- Özçiftçi, M. (2014). *Sınıf öğretmenlerinin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ve eğitim teknolojisi standartlarına yönelik özyeterliliklerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Amasya.

- Yahşi Cevher, Ö., Yılmaz Atagül, Y. & Enser, R. (2016). Yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin yabancı dil olarak Türkçe edinimine etkisi. *International Journal of Human Sciences*, 13(1), 277-284.
- Yılmaz, M. (2007). Sınıf öğretmeni yetiştirmede teknoloji eğitimi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(1), 155-167.
- Yılmaz, H. & Düğenci, M. (2010). *Hizmet içi eğitime farklı bir yaklaşım: e-Hizmet içi eğitim*. XII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri, 10-12 Şubat 2010, Muğla Üniversitesi.